
Arhitectura Multistrat a Rețelelor Neurale. Propagarea înapoi a erorii

Seminarul Republican Logica și
Inteligența Artificială

Bumbu Tudor, Ștefan Stratulat

- ARHITECTURĂ

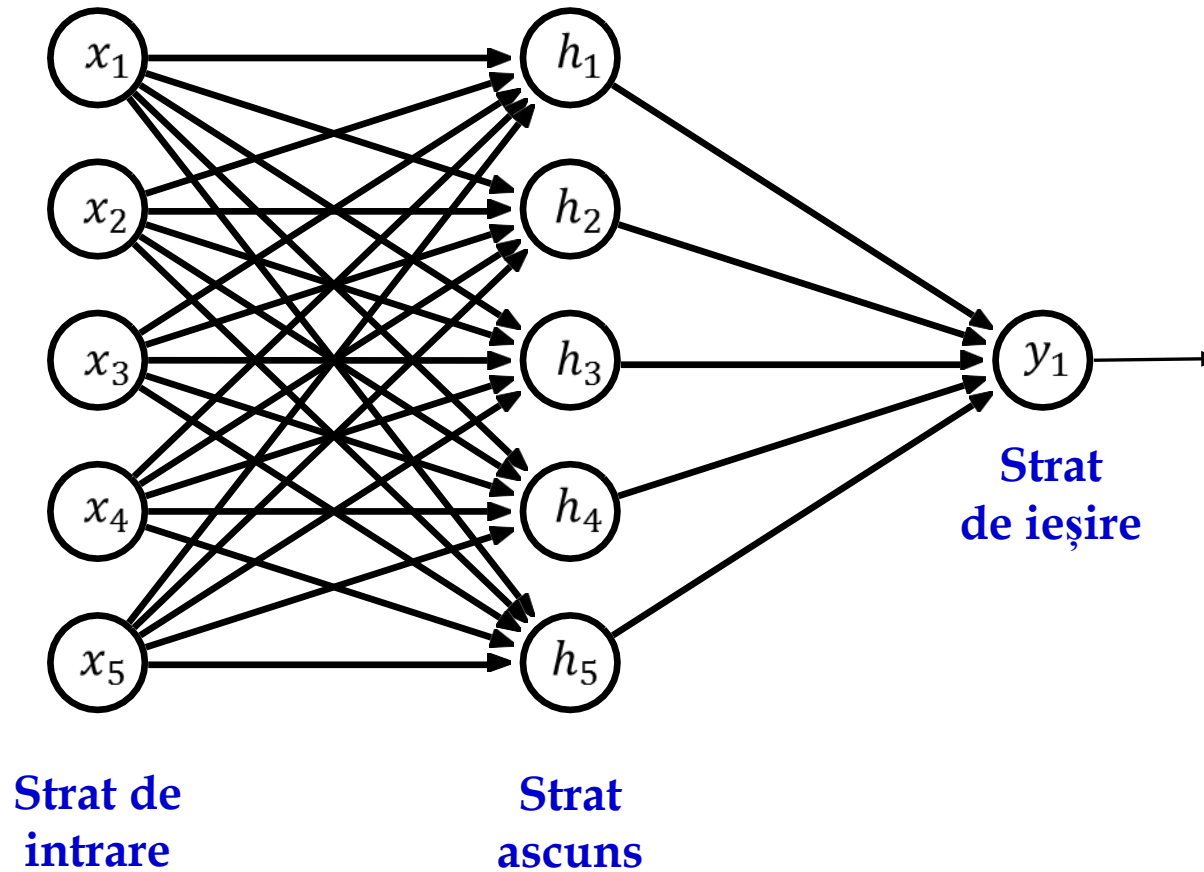
- Felul în care este construit sau alcătuit ceva;
aspectul compozițional al unei opere artistice;
structură. – Din *fr. architecture, lat. architectura.*

Arhitectura Multistrat a RN

- Neuronii pot fi conectați în diferite moduri pentru a forma o rețea neurală
- O *rețea neurală multistrat* conține:
 - **două** sau **mai multe** straturi de neuroni
 - Primul strat primește intrările din mediu
 - Ieșirile din primul strat sunt intrări pentru stratul următor
 - Ieșirea rețelei este formată din ieșirile neuronilor din ultimul strat
- Straturile situate între primul și ultimul strat se numesc *straturi ascunse ale rețelei*

O rețea neurală cu un strat ascuns

- Fiecare săgeată este o pondere

3 concepte importante

- Transformare
- Instruire
- Asociere

Transformare

- Rețelele neuronale transformă o anumită configurație de intrare într-o configurație de ieșire
- Ieșirile rețelei pot corespunde unei acțiuni pe care rețeaua trebuie să o realizeze
 - Ieșirile rețelei pot prezenta o clasificare a obiectelor prezentate la intrare
- În general, ieșirea poate fi orice transformare a spațiului de intrare, deci funcționarea rețelei reprezintă o *aplicație* (proiecție, transformare) a spațiului vectorilor de intrare în spațiul vectorilor de ieșire

Instruire

- Prin *instruire* sau *învățare* înțelegem o metodă prin care este construită o astfel de aplicație
- În mod obișnuit instruirea presupune că se furnizează rețelei suficient de multe exemple de *perechi intrare - ieșire*
- Folosind aceste exemple, rețeaua este forțată să se adapteze în sensul generalizării unei aplicații intrare - ieșire
 - Această aplicație îi va permite rețelei să trateze corect și perechi intrare - ieșire care nu i-au mai fost prezentate niciodată

Asociere

Prin *formă* înțelegem un vector

$$\mathbf{R} = (\mathbf{x}_1 \ \mathbf{x}_2 \ \dots \ \mathbf{x}_m)^T$$

ce are componente reale.

În unele situații se poate impune componentelor acestui vector condiția

$$x_i \in [-1, 1].$$

O *asociere* este o pereche ordonată (\mathbf{R}, \mathbf{S}) , unde \mathbf{R} este forma - cheie și

$$\mathbf{S} = (\mathbf{s}_1 \ \mathbf{s}_2 \ \dots \ \mathbf{s}_n)$$

este *forma asociată* vectorului de intrare.

(R, S) - asociere

$$R = (x_1 \ x_2 \ \dots \ x_m)^T$$

$$S = (s_1 \ s_2 \ \dots \ s_n)$$

Forma cheie		Forma asociată
x1	x2	S
1	0	1
0	0	0
0	1	1
1	1	1

Liste de asociere

Numim *listă de asociere* de lungime p sau *mulțime de instruire* o mulțime LA de p asocieri,

$$\mathbf{LA} = \{(R^1, S^1), \dots, (R^p, S^p)\}, \quad p \geq 1,$$

unde toate formele – cheie cu aceeași dimensiune, adică

$$\dim R^j = m, \quad j = 1, \dots, p.$$

Se admite că și formele asociate au, toate, aceeași dimensiune, adică

$$\dim S^j = n, \quad j = 1, 2, \dots, p.$$

$$LA = \{(R^1, S^1), \dots, (R^p, S^p)\}$$

LA

x1	x2	S
1	0	1
0	0	0
0	1	1
0	0	0
1	1	1
0	1	1
0	1	1

- În *Rețelele Neurale* asocierile se memorează în ponderile sinapselor neuronilor
- Reprezentarea unei asociații este distribuită peste mai multe conexiuni
- Reciproc, fiecare conexiune este implicată în memorarea mai multor asocieri
- Această reprezentare distribuită înzestrează sistemul cu un anumit grad de robustețe față de deteriorări fizice minore,
 - În plus, permite sistemul să „observe” (să detecteze) anumite regularități în mulțimea de instruire

- Faza în care toate asocierile sunt memorate sau *învățate* reprezintă *faza de instruire* a rețelei
- *Faza de lucru* - este caracterizată printr-un proces de regăsire
 - În această fază se prezintă rețelei diferite forme-cheie

Faza de lucru și de instruire

- Semnalul se propagă în rețea dinspre stratul de intrare spre cel de ieșire
 - În faza de lucru avem o *propagare înainte a semnalului*
 - În faza de instruire avem o *propagare înapoi a erorii*
 - În continuare vom prezenta algoritmul de propagare înapoi

Algoritmul de propagare înapoi (I)

- Algoritmul de propagare înapoi – retro-propagare (**Back Propagation, BP**):
 - cel mai important și mai utilizat algoritm pentru instruirea rețelelor neuronale multistrat
- Popularitatea sa a constituit un factor important în reînvierea direcției conexiunilor, în Inteligența Artificială

Algoritmul de propagare înapoi (II)

- **Algoritmul de propagare înapoi** este o metodă de instruire în rețelele neuronale multistrat cu transmitere înainte (rețele unidirecționale),
 - în care se urmărește minimizarea erorii medii pătratice printr-o metodă de gradient.

Caracteristici

- BP acționează asupra unei arhitecturi cu mai mulți neuroni organizați în straturi multiple, dintre care unele straturi sunt ascunse iar neuronii au funcții de ieșire sigmoidale.

Scurt istoric

- Ideea propagării înapoi a fost redescoperită de mai multe ori
- **1974:** Paul Werbos
- **1982:** David Parker și Rumelhart („Parallel Distributed Processing")
 - autorii au sugerat că algoritmul de propagare înapoi sau regula delta generalizată (cum au numit-o ei) poate depăși limitările algoritmului perceptronului, enumerate de Minsky și Papert (1969).

Primele practici

- În cadrul unui experiment pentru a sintetiza vocea dintr-un text scris, fără a face apel la reguli ale unui sistem expert (Sejnowski și Grossberg, 1987)
- O bandă magnetică conținea o bogată experiență de instruire
 - Răsunetul pe care acest experiment l-a avut, a determinat popularizarea sa rapidă ca „un nou algoritm de instruire care învață din experiență”.

Aplicații

- S-a apreciat că algoritmul de propagare înapoi ar putea avea numeroase aplicații potențiale:
 - recunoașterea în timp real a vorbirii,
 - traducerea automată,
 - vedere artificială

Analogie

- Psihologii și neurofiziologii au căutat să identifice algoritmul de propagare înapoi în funcționarea creierului uman și a sistemului nervos central
- Cel puțin până acum, nu s-a descoperit analogia biologică a algoritmului de retro-propagare

Algoritmul de propagare înapoi pentru RN cu un singur strat ascuns

P0. Inițializare

- Se inițializează ponderile rețelei cu valori mici, generate aleator.
- Se inițializează constanta de instruire c ($c \in (0, 1)$).

P1. Un ciclu de instruire

- Se prezintă rețelei o mulțime de exemple de instruire k .
 - Pentru fiecare exemplu de instruire se execută secvența **P2 ... P12**.

P2. Se prezintă rețelei vectorul $\mathbf{x}^k = (x_1^k, x_2^k, x_3^k, \dots, x_n^k)^T$ și vectorul ieșirilor dorite \mathbf{d}^k .

P3. Se calculează valorile de activare ale neuronilor din stratul ascuns:

$$h_q^k = \sum_{i=1}^n x_i^k v_{iq}^h(k),$$

unde q este neuronul și \mathbf{v}^h – mulțimea de ponderi dintre stratul de intrare și stratul ascuns.

P4. Se calculează ieșirile neuronilor din stratul ascuns:

$$i_q^k = S_q^h(h_q^k),$$

unde S_q^h – funcția de raspuns a neuronului q .

$$(S(x) = \frac{1}{1+e^{-x}} - \text{funcția logistică})$$

P5. Se calculează valorile de activare ale neuronilor din stratul de ieșire:

$$y_j^k = \sum_q i_q^k v_{iq}^o (k),$$

unde \mathbf{v}^o este mulțimea ponderilor dintre stratul ascuns și stratul de ieșire a rețelei.

P6. Se calculează ieșirile rețelei utilizând formula:

$$o_j^k = S_j^o(y_j^k),$$

unde S_j^o – funcția de răspuns a neuronului q .

$$(S(x) = \frac{1}{1+e^{-x}} - \text{funcția logistică})$$

P7. Se calculează semnalul de eroare pentru neuronii din stratul de ieșire:

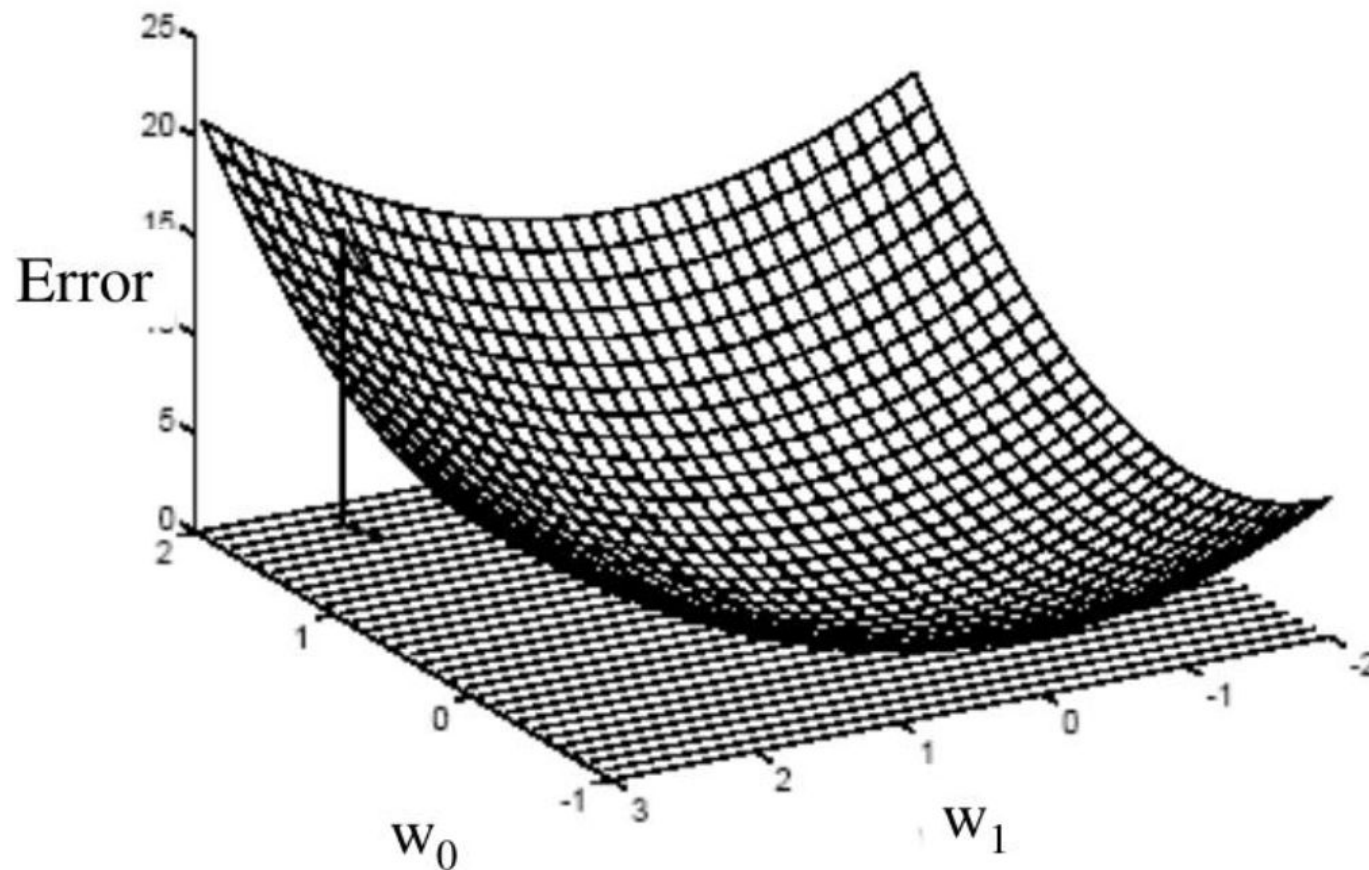
$$\delta_{kj} = (d_j^k - o_j^k) \frac{\partial S_j^o(y_j^k)}{\partial y_j^k} \quad .$$

P8. Se calculează semnalul de eroare pentru neuronii din stratul ascuns:

$$\delta_{kq}^h = \frac{\partial S_q^h(h_q^k)}{\partial h_q^k} \sum_j \delta_{kj} v_{qj}^o(k) \quad .$$

(Acest semnal se calculează *înainte* de actualizarea ponderilor din stratul de ieșire).

Coborârea gradientului (gradient descent) în spațiul ponderilor

Din cartea **Machine Learning**, de Tom Mitchel.

<http://profsite.um.ac.ir/~monsefi/machine-learning/pdf/Machine-Learning-Tom-Mitchell.pdf>

P9. Se actualizează ponderile neuronilor din stratul de ieșire:

$$v_{qj}^o(k+1) = v_{qj}^o(k) + c \delta_{kj} S_q^h(h_q^k),$$

unde q este un neuron al stratului ascuns și j este un neuron de ieșire

P10. Se actualizează ponderile neuronilor din stratul ascuns:

$$v_{iq}^h(k+1) = v_{iq}^h(k) + c \delta_{kq}^h x_i^k,$$

unde i este un neuron al stratului de intrare.

P11. Se calculează eroarea:

$$E_k = \frac{1}{2} \sum_{j=1}^p (d_j^k - o_j^k)^2 ,$$

unde p este numărul numărul de exemple de instruire.

Eroarea este o măsură a calității învățării.

P12. Iterarea

- Dacă eroarea este acceptabilă pentru toate perechile $(\mathbf{x}^k, \mathbf{d}^k)$ din mulțimea de instruire, atunci învățarea se poate considera încheiată.
- În caz contrar, vectorii de instruire sunt prezentați din nou rețelei în cadrul unui nou ciclu.

De ce avem nevoie de mai multe straturi?

- Incapacitatea arhitecturilor simple de a rezolva o problemă sau o clasă de probleme
- Uneori este suficient să mărim numărul de neuroni din rețea
 - fără de a schimba arhitectura
- În alte situații este necesară modificarea arhitecturii rețelei
 - introducând unul sau mai multe straturi neurale noi

Next

Tema: Modele Secvențiale
